

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΥΠΟΘΕΣΗ Έ Έ
ΚΑΤΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(Προσφυγή υπ' αριθ. 10953/05)
ΑΠΟΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
3 Μαΐου 2007

*Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.*

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Στρασβούργο, 3 Μαΐου 2007

[υπογραφή :] / S. NIELSEN /

Γραμματέας του Τμήματος

Στην υπόθεση Έ Έ κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα),
συνεδριάζον σε τμήμα συντιθέμενο από τους δικαστές :

Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, *Πρόεδρο,*

Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Ν. ΒΑΛΙĆ,

Α. ΚΟΒΛΕΡ,

Ε. ΣΤΕΙΝΕΡ,

Δ. ΣΠΙΕΛΜΑΝΝ,

Γ. ΜΑΛΙΝΒΕΡΝΙ,

και τον *Γραμματέα του Τμήματος, S. NIELSEN.*

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 5 Απριλίου 2007.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω
ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 10953/05) προσφυγής, την οποία κατέθεσαν κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας η Ελληνίδα υπήκοος

Ā Ē («η προσφεύγουσα»), η οποία προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 11 Μαρτίου 2005 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπείται από τον Δικηγόρο Αθηνών Π. Γιαννόπουλο. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του πληρεξουσίου της, Κ. Γεωργιάδη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Ο. ΠΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 3 Μαρτίου 2006, το Δικαστήριο απεφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση τη σχετική προς τη διάρκεια της διαδικασίας αίτηση. Δυνάμει του άρθρου 29 παρ. 3 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο απεφάσισε να αποφανθεί ταυτοχρόνως επί του παραδεκτού και της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

4. Η προσφεύγουσα γεννήθηκε το 1958 και διαμένει στην Αθήνα. Είναι Καθηγήτρια Αγγλικής Γλώσσας και κάτοχος Master of Arts in Education, το οποίο έχει χορηγήσει το Πανεπιστήμιο Columbia της Νέας Υόρκης.

5. Στις 21 Ιανουαρίου 1983, η προσφεύγουσα κατέθεσε στο Διαπανεπιστημιακό Κέντρο Αναγνώρισεως Τίτλων Σπουδών της Αλλοδαπής (εφεξής ΔΙΚΑΤΣΑ) αίτηση αναγνώρισεως του πτυχίου της. Στις 10 Ιουνίου 1983, το ΔΙΚΑΤΣΑ ανεγνώρισε το δίπλωμα της προσφεύγουσας ως ισότιμο προς μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στην Εφαρμοσμένη Ξένη Φιλολογία (πράξη υπ' αριθ. 461). Στις 5 Δεκεμβρίου 1983, η προσφεύγουσα κατέθεσε νέα αίτηση, προκειμένου να της αναγνωρισθεί το δικαίωμα να εγγραφεί στο τρίτο έτος του Τμήματος Αγγλικής Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Στις 23 Μαρτίου 1984, το ΔΙΚΑΤΣΑ αντικατέστησε την υπ' αριθ. 461 πράξη με νέα πράξη, με την οποία έκανε δεκτό το αίτημα της προσφεύγουσας (πράξη υπ' αριθ. 126). Η προσφεύγουσα απέκτησε το ελληνικό πτυχίο της το 1986.

6. Στις 7 Νοεμβρίου 1995, η προσφεύγουσα κατέθεσε στο ΔΙΚΑΤΣΑ νέα αίτηση αναγνώρισεως του πτυχίου της από το Πανεπιστήμιο Columbia ως μεταπτυχιακού τίτλου. Στις 15 Δεκεμβρίου 1995, το ΔΙΚΑΤΣΑ απέρριψε το αίτημα

της προσφεύγουσας, επειδή ο ξένος πανεπιστημιακός τίτλος σπουδών αυτής είχε χρησιμεύσει για την εγγραφή της σε ελληνικό πανεπιστήμιο και δεν ήταν επομένως δυνατό να αναγνωρισθεί ως μεταπτυχιακός τίτλος (πράξη υπ' αριθ. 331).

7. Στις 10 Απριλίου 1996, η προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας αίτηση ακυρώσεως κατά της αποφάσεως αυτής. Στις 7 Μαΐου 1997, το ανώτατο δικαστήριο έκανε δεκτή την αίτηση της προσφεύγουσας, θεωρώντας ότι η αιτιολογία την οποία υιοθέτησε το ΔΙΚΑΤΣΑ για να απορρίψει την αίτηση της προσφεύγουσας, δεν ήταν νόμιμη (απόφαση 1719/1997).

8. Στη συνέχεια, στις 5 Δεκεμβρίου 1997 και στις 30 Ιανουαρίου 1998, το ΔΙΚΑΤΣΑ απέρριψε εκ νέου την αίτηση της προσφεύγουσας για τους ίδιους λόγους.

9. Στις 11 Φεβρουαρίου 1998, η προσφεύγουσα κατέθεσε εκ νέου αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Στις 19 Απριλίου 1999, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκανε δεκτή την αίτηση, φρονώντας ότι το ΔΙΚΑΤΣΑ όφειλε να απαντήσει στο αίτημα της προσφεύγουσας με μία δεόντως αιτιολογημένη απόφαση (απόφαση 1511/1999).

10. Στις 2 Ιουνίου 2000, με μία απόφαση η οποία βασιζόταν στη γνωμοδότηση μιας επιτροπής την οποία αποτελούσαν τρεις πανεπιστημιακοί, το ΔΙΚΑΤΣΑ απέρριψε το αίτημα της προσφεύγουσας (πράξη υπ' αριθ. 400). Ειδικότερα, το ΔΙΚΑΤΣΑ έκρινε ότι το δίπλωμα της προσφεύγουσας δεν ήταν ισότιμο προς τους μεταπτυχιακούς τίτλους τους οποίους χορηγούν τα ελληνικά πανεπιστήμια, διότι για τους τίτλους αυτούς απαιτούνται σπουδές μεγαλύτερης διάρκειας, δυνάμει του ν. 2083/1992, και παρακολούθηση μαθημάτων τα οποία δεν συμπεριλαμβάνονταν στο πρόγραμμα σπουδών που παρακολούθησε η προσφεύγουσα, καθώς και εκπόνηση εργασίας. Στις 19 Σεπτεμβρίου 2000, ο Πρόεδρος του ΔΙΚΑΤΣΑ επικύρωσε την απόρριψη της αιτήσεως της προσφεύγουσας.

11. Στις 5 Ιουνίου 2001, η προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας αίτηση ακυρώσεως κατά της αποφάσεως του προέδρου του ΔΙΚΑΤΣΑ και της πράξεως υπ' αριθ. 400. Δικάσιμος ορίσθηκε αρχικά η 15^η Οκτωβρίου 2001, και, στη συνέχεια, η συζήτηση ανεβλήθη οκτώ φορές -πέντε φορές λόγω της παραλείψεως του ΔΙΚΑΤΣΑ να υποβάλει όλα τα απαιτούμενα έγγραφα. Εν

τέλει, η υπόθεση συζητήθηκε στις 6 Μαΐου 2004.

12. Στις 14 Σεπτεμβρίου 2004, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση. Το ανώτατο δικαστήριο έκρινε ότι οι προσβληθείσες πράξεις ήταν δεόντως αιτιολογημένες, όπως το απαιτούσε η υπ' αριθ. 1151/1999 απόφασή του, και ότι το ΔΙΚΑΤΣΑ ορθώς είχε λάβει υπόψη τις προβλεπόμενες από τον ν. 2083/1992 προϋποθέσεις, διότι ο νόμος αυτός είχε τεθεί σε ισχύ πολύ πριν από την αίτηση της προσφεύγουσας, η οποία κατετέθη στις 7 Νοεμβρίου 1995 (απόφαση 2376/2004).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΠΑΡ. 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

13. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, λόγω της διάρκειας της διαδικασίας, παραβιάστηκε η αρχή της «ευλόγου προθεσμίας», όπως προβλέπεται από το άρθρο 6 παρ. 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει ότι :

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα η υπόθεσή του να δικαστεί δίκαια (...) εντός ευλόγου προθεσμίας από (...) δικαστήριο, το οποίο (...) θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του αστικής φύσεως (...)»

A. Επί του παραδεκτού

14. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 παρ. 3 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο επισημαίνει, περαιτέρω, ότι η εν λόγω αιτίαση δεν προσκρούει σε κάποιον άλλο λόγο απαραδέκτου. Αρμόζει, επομένως, να γίνει δεκτή.

B. Επί της ουσίας

15. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι δεν πρόκειται, εν προκειμένω, για τρεις διαφορετικές διαδικασίες, αλλά για μία ενιαία διαδικασία που το ΔΙΚΑΤΣΑ προσπάθησε να καθυστερήσει με κάθε δυνατό τρόπο. Ωστόσο, το ΔΙΚΑΤΣΑ δεν αποτελεί «συνήθη» διάδικο, και η συμπεριφορά του επισύρει άμεσα ευθύνη του Δημοσίου.

16. Κατά την Κυβέρνηση, οι διαδικασίες τις οποίες ήγειρε η προσφεύγουσα στην παρούσα υπόθεση, δεν αποτελούν ενιαίο σύνολο, αλλά πρέπει να κριθούν ξεχωριστά. Όλες δε διεξήχθησαν με επιμέλεια. Ειδικότερα, όσον αφορά την τελευταία διαδικασία, η οποία ολοκληρώθηκε με την απόφαση 2376/2004 του Συμβουλίου της Επικρατείας, η Κυβέρνηση δέχεται ότι το ΔΙΚΑΤΣΑ δεν ενήργησε

με επιμέλεια και ότι σε αυτό οφείλονται πολλές καθυστερήσεις οι οποίες σημειώθηκαν στο πλαίσιο της υποθέσεως.

1. Περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη

17. Το Δικαστήριο δεν δύναται να δεχθεί το επιχείρημα της Κυβερνήσεως, ότι δηλαδή δεν πρόκειται για μία ενιαία διαδικασία, αλλά για τρεις διαφορετικές διαδικασίες, που η κάθε μία από αυτές διεξήχθη εντός ευλόγου προθεσμίας. Πράγματι, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι εν λόγω διαδικασίες ήταν ασφαλώς αυτόνομες από διαδικαστική άποψη, αλλά πάντως αφορούσαν την ίδια και την αυτή διαφορά. Η διαφορά αυτή ανεφύη στις 10 Απριλίου 1996, όταν η προσφεύγουσα κατέθεσε την πρώτη αίτηση ακυρώσεως κατά της αρνήσεως του ΔΙΚΑΤΣΑ να αναγνωρίσει το πτυχίο της από το Πανεπιστήμιο Columbia ως μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, και έληξε με την οριστική απορριπτική απόφαση 2376/2004 του Συμβουλίου της Επικρατείας (βλ., προς την κατεύθυνση αυτή, *Μαυρουδής κατά της Ελλάδος*, n° 72081/01, παρ. 33, απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2005). Πρέπει, επομένως, το Δικαστήριο να εξετάσει τις επίδικες διαδικασίες ως ενιαίο σύνολο, το οποίο σημείωσε διάρκεια άνω των οκτώ ετών και πέντε μηνών για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

2. Ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας της διαδικασίας

18. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της υποθέσεως και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων, τα οποία έχουν διαμορφωθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υποθέσεως, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και της συμπεριφοράς και ευθύνης των αρμοδίων αρχών, ως και των συνεπειών της διαφοράς για τους ενδιαφερομένους (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά της Γαλλίας* [GC], n° 30979/96, παρ. 43, CEDH 2000-VII).

19. Το Δικαστήριο έχει κατ' επανάληψη εκδικάσει υποθέσεις παρόμοιες με την παρούσα υπόθεση και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως (βλ. *Frydlender κατά της Γαλλίας* [GC], προαναφερθείσα).

20. Αφού μελέτησε όλα τα στοιχεία τα οποία του υπεβλήθησαν, το Δικαστήριο φρονεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κάποιο περιστατικό ή επιχείρημα το οποίο θα του επέτρεπε να καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην προκειμένη περίπτωση. Ειδικότερα, το Δικαστήριο δεν δύναται να δεχθεί ότι η συμπεριφορά του

ΔΙΚΑΤΣΑ, που είναι το διοικητικό όργανο το οποίο είναι αρμόδιο να αναγνωρίζει τους πανεπιστημιακούς τίτλους της αλλοδαπής, δεν επισύρει ευθύνη του Δημοσίου. Σε κάθε περίπτωση, η συμπεριφορά των διαδίκων δεν δύναται να απαλλάσσει τα επιληφθέντα διοικητικά δικαστήρια από την υποχρέωση να μεριμνούν για τη διεξαγωγή της δίκης εντός ευλόγου χρόνου. Πράγματι, εν αντιθέσει προς διαδικασία αστικής φύσεως, κατά την οποία έγκειται στους διαδίκους να αναπτύξουν πρωτοβουλία, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η απρόσκοπτη διεξαγωγή διαδικασίας διοικητικής φύσεως ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων συνιστά ευθύνη κυρίως των επιληφθέντων δικαστηρίων τα οποία δεν εξαρτώνται από τη συμπεριφορά των ενδιαφερομένων προκειμένου να προωθήσουν τη διαδικασία (βλ., ειδικότερα, *Αγάθος κ.λ.π. κατά της Ελλάδος*, n° 19841/02, παρ. 23, απόφαση της 23^{ης} Σεπτεμβρίου 2004).

21. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι εναπόκειται κατ' αρχήν στα Συμβαλλόμενα Κράτη να οργανώνουν το δικαστικό τους σύστημα κατά τρόπον ώστε τα δικαστήριά τους να δύνανται να εγγυώνται σε κάθε πρόσωπο το δικαίωμα σε έκδοση οριστικής απόφασης επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών τους αστικής φύσεως εντός ευλόγου προθεσμίας (βλ. *Comingersoll S.A. κατά της Πορτογαλίας* [GC], n° 35382/97, παρ. 24, CEDH 2000-IV). Λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική νομολογία του, το Δικαστήριο κρίνει ότι στην παρούσα υπόθεση η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στη σχετική προς την «εύλογη προθεσμία» απαίτηση.

Υπήρξε, επομένως, παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως.

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΠΑΡ. 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟΝ ΔΙΚΑΙΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

22. Επικαλούμενη το άρθρο 6 παρ.1 της Συμβάσεως, η προσφεύγουσα διατυπώνει περαιτέρω παράπονα όσον αφορά τον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι είχε καταθέσει, για πρώτη φορά το 1983, την αίτησή της, η οποία τότε είχε γίνει δεκτή, και ότι, ως εκ τούτου, η τρίτη από 7 Νοεμβρίου 1995 αίτησή της συνδεόταν στενά με την πρώτη και συνιστούσε, στην πραγματικότητα, μία απόπειρα επιβεβαίωσης της πρώτης. Θεωρώντας την από 7 Νοεμβρίου 1995 αίτηση της προσφεύγουσας ως νέα αίτηση, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι υπόκειται

στον έλεγχο του ν. 2083/1992, ο οποίος εισήγαγε ένα κανονιστικό πλαίσιο πιο αυστηρό από εκείνο το οποίο ίσχυε κατά τον χρόνο καταθέσεως της αρχικής αιτήσεως της προσφεύγουσας.

Επί του παραδεκτού

23. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι, κατά το άρθρο 19 της Συμβάσεως, είναι αρμόδιο να διασφαλίζει την τήρηση των υποχρεώσεων οι οποίες απορρέουν από τη Σύμβαση για τα Συμβαλλόμενα Μέρη. Ειδικότερα, δεν είναι αρμόδιο να αποφαινείται επί σφαλμάτων, ουσιαστικών ή νομικών, στα οποία έχει δήθεν υποπέσει εθνικό δικαστήριο, ει μη μόνον και στο μέτρο που θα ήταν δυνατόν τα σφάλματα αυτά να έχουν θίξει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες, την προάσπιση των οποίων εγγυάται η Σύμβαση (βλ., ειδικότερα, *García Ruiz κατά της Ισπανίας* [GC], n° 30544 / 96, παρ. 28, CEDH 1999-I). Επίσης, κατ' αρχήν αρμόδιες να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν το εσωτερικό δίκαιο, είναι οι εθνικές αρχές, και ως επί το πλείστον τα δικαστήρια (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Streletz, Kessler και Krenz κατά της Γερμανίας* [GC], n°s 34044 / 96, 35532 / 97 και 44801 / 98, παρ. 49, CEDH 2001-II).

24. Ωστόσο, το Δικαστήριο δεν διαγιγνώσκει καμία ένδειξη αυθαιρεσίας ως προς τη διεξαγωγή της διαδικασίας, κατά την οποία τηρήθηκε η αρχή της αντιμωλίας των διαδικών και η προσφεύγουσα είχε τη δυνατότητα να εκθέσει το σύνολο των επιχειρημάτων της προς υπεράσπιση της υποθέσεώς της. Εν κατακλείδι, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, ως προς το σύνολό της, η υπό εξέταση διαδικασία υπήρξε δίκαια, κατά την έννοια του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως.

Επομένως, η προσφυγή είναι κατά το μέρος αυτό προδήλως αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 παρ. 3 και 4 της Συμβάσεως.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

25. Επικαλούμενη το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, η προσφεύγουσα παραπονείται, τέλος, ότι ο μεταπτυχιακός τίτλος της αποτελεί αγαθό, διότι πέραν της πανεπιστημιακής του διαστάσεως, συνδέεται στενά με τα οικονομικά οφέλη και τα επιδόματα, τα οποία θα εδικαιούτο ως καθηγήτρια αγγλικών. Ωστόσο, αίροντας αδικαιολόγητα την αναγνώριση του τίτλου αυτού, στην οποία είχε προβεί το 1983, το ΔΙΚΑΤΣΑ παραβίασε το δικαίωμά της στον σεβασμό της περιουσίας της.

Επί του παραδεκτού

26. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι η έννοια της «περιουσίας», η οποία περιέχεται στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, δύναται να καλύπτει τόσο τα «ήδη υφιστάμενα αγαθά» (*Van der Musselle κατά του Βελγίου*, απόφαση της 23^{ης} Νοεμβρίου 1983, série A n° 70, σελ. 23, παρ. 48) όσο και περιουσιακές αξίες, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων, δυνάμει των οποίων ο προσφεύγων δύναται να διατείνεται ότι έχει τουλάχιστον μία «νόμιμη προσδοκία» ότι θα εξασφαλίσει την πραγματική απόλαυση ενός ιδιοκτησιακού δικαιώματος (βλ. αποφάσεις *Pine Valley Developments Ltd κ.λ.π. κατά της Ιρλανδίας*, από 29 Νοεμβρίου 1991, série A n° 222, σελ. 23, παρ. 51, και *Pressos Compania Naviera S.A. κ.λ.π. κατά του Βελγίου*, από 20 Νοεμβρίου 1995, série A n° 332, σελ. 21, παρ. 31). Αντιθέτως, μία απαίτηση η οποία τελεί υπό αίρεση και παύει να υφίσταται λόγω μη πληρώσεως της αιρέσεως, δεν δύναται να θεωρείται «αγαθό» κατά την έννοια του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου (*Malhous κατά της Δημοκρατίας της Τσεχίας* (déc.) [GC], n° 33071/96, CEDH 2000-XII).

27. Στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το αντικείμενο της διαδικασίας την οποία ήγειρε η προσφεύγουσα, δεν αφορούσε «ήδη υφιστάμενο αγαθό» και ότι, καταθέτοντας στο ΔΙΚΑΤΣΑ αίτηση αναγνώρισεως του πτυχίου του Πανεπιστημίου Columbia ως μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, η προσφεύγουσα ευρισκόταν στη θέση της απλής αιτούσας. Έτσι, το Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο επελήφθη της υποθέσεως, έκρινε ότι η αίτηση της προσφεύγουσας ήταν απαράδεκτη επειδή δεν πληρούσε τις προβλεπόμενες από τον νόμο προϋποθέσεις.

28. Βάσει των στοιχείων τα οποία έχει στη διάθεσή του και υπενθυμίζοντας ότι έγκειται κατ' αρχήν στα εθνικά δικαστήρια να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν το εσωτερικό δίκαιο (βλ. *García Ruiz κατά της Ισπανίας*, ό.π., *Korecký κατά της Σλοβακίας* [GC], n° 44912/98, παρ. 56, CEDH 2004-IX), το Δικαστήριο δεν διαγιγνώσκει καμία ένδειξη αυθαιρεσίας ως προς τον τρόπο με τον οποίο το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε επί της αιτήσεως της προσφεύγουσας. Δεν του επιτρέπεται επομένως να αποκλίνει από την κρίση του ανώτατου διοικητικού δικαστηρίου, σύμφωνα με την οποία δεν υπήρχε στην παρούσα υπόθεση συνδρομή των προϋποθέσεων τις οποίες προβλέπει ο νόμος για την αναγνώριση του διπλώματος της προσφεύγουσας ως μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές,

η προσφεύγουσα δεν δύναται να διατείνεται ότι όλα τα οικονομικά οφέλη που η αναγνώριση αυτή θα της προσέφερε, συνιστούσαν «αγαθό», όπως αυτό νοείται από το άρθρο πρώτο του Πρώτου Πρωτοκόλλου.

29, Επομένως, η σχετική προς το πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής αιτίαση πρέπει να απορριφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 35 παρ. 3 της Συμβάσεως, επειδή είναι ασυμβίβαστη *ratione materiae* με τις διατάξεις της Συμβάσεως.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

30. Το άρθρο 41 της Συμβάσεως ορίζει ότι:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

31. Η προσφεύγουσα ζητά 14.000 ευρώ για υλική ζημία. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στην απώλεια, από το 1995, του επιδόματος κατοχής μεταπτυχιακού τίτλου 10% επί των αποδοχών της. Περαιτέρω, ζητά 30.000 ευρώ για ηθική ζημία.

32. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί τις αξιώσεις αυτές και επισημαίνει ότι και μόνον η διαπίστωση παραβιάσεως θα συνιστούσε επαρκή δικαία ικανοποίηση.

33. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η διαπίστωση παραβιάσεως της Συμβάσεως, στην οποία κατέληξε, αφορά αποκλειστικώς παραβίαση του δικαιώματος της ενδιαφερόμενης να εκδικαστεί η υπόθεσή της εντός «ευλόγου προθεσμίας». Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο δεν διακρίνει κάποιον αιτιώδη σύνδεσμο ανάμεσα στη διαπιστωθείσα παραβίαση και σε κάποια υλική ζημία της προσφεύγουσας. Πρέπει, επομένως, να απορριφθούν οι απαιτήσεις της κατά το μέρος αυτό. Αντιθέτως, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσφεύγουσα υπέστη βεβαία ηθική ζημία, την οποία δεν αντισταθμίζει επαρκώς η διαπίστωση παραβιάσεως της Συμβάσεως. Αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, το Δικαστήριο επιδικάζει στην προσφεύγουσα 4.000 ευρώ για τον λόγο αυτό, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

34. Η προσφεύγουσα ζητά, επίσης, 6.000 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη που πραγματοποίησε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Δεν προσκομίζει τιμολόγιο ή απόδειξη αμοιβής.

35. Η Κυβέρνηση, η οποία σημειώνει ότι οι αξιώσεις της προσφεύγουσας δεν είναι δικαιολογημένες, επισημαίνει ότι δεν διακρίνει κάποιον αιτιώδη σύνδεσμο ανάμεσα στην επικαλούμενη παραβίαση και στο αίτημα αυτό.

36. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης, σύμφωνα με το άρθρο 41, προϋποθέτει ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και, επίσης, εύλογα (*Ιατρίδης κατά της Ελλάδος* [GC], n° 31107/96, παρ. 54, CEDH 2000-XI).

37. Στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι αξιώσεις της προσφεύγουσας δεν συνοδεύονται από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που θα επέτρεπαν τον ακριβή υπολογισμό τους. Πρέπει, επομένως, να απορριφθεί το αίτημα αυτό.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

38. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας βάσει του επιτοκίου της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κάνει δεκτή* την προσφυγή ως παραδεκτή όσον αφορά την αιτίαση σχετικά με την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας, και την απορρίπτει κατά τα λοιπά ως απαράδεκτη.

2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως.

3. *Κρίνει* ότι

α) το διάδικο Κράτος υποχρεούται να καταβάλει στην προσφεύγουσα, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 παρ. 2 της Συμβάσεως, 4.000 ευρώ (τέσσερις χιλιάδες ευρώ) για ηθική ζημία, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος,

β) από της εκπνοής της προθεσμίας αυτής και μέχρι της καταβολής του, το ποσό αυτό θα προσαυξάνεται με απλό τόκο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα περί δικαίας ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 3 Μαΐου 2007 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού Διαδικασίας.

[υπογραφή]

/ Søren NIELSEN /

Γραμματέας

[υπογραφή]

/ Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ /

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Η Μεταφράστρια

Μαρία Παν. Παπαδοπούλου